

Tiesas process iepirkumu lietās – efektīvs līdzeklis

BENNO
BUTULIS*

Tēju katrā raidījumā "De facto" un "Nekā personīga" ir sižeti par iespējamām nelikumībām un līdzekļu izšķērdēšanu iepirkumos. Daļu no šiem iepirkumiem aptur Iepirkumu uzraudzības birojs (turpmāk – IUB), daļu – ne. Retāk iepirkumus aptur tiesa, jo, neraugoties uz aizdomām, šādi iepirkumi bieži tiesā netiek pārsūdzēti. Uzņēmēji nereti pauž uzskatu, ka iepirkuma rezultātu apstrīdēšanai vienīgais efektīvais līdzeklis ir sūdzība IUB. Savukārt IUB lēmuma tālāka pārsūdzēšana tiesā netiek uzskatīta par efektīvu līdzekli.

Tādējādi Senāta praksē ir radīts normatīvajos aktos neregulēts mehānisms – faktiski "pagaidu aizsardzība" pirms "pagaidu aizsardzības".

Šāda pieeja ir saprotama. IUB lēmuma pārsūdzība tiesā līguma noslēgšanu nekavē. Tiklīdz tiek pieņemts IUB lēmums, ar kuru pasūtītāja lēmums netiek atcelts, pasūtītājs noslēdz līgumu ar pretendentu, kas nekavējoties sāk nolīgta izpildi. Savukārt tiesas pagaidu aizsardzība šādā situācijā iepirkumu lietās nav iespējama. Sistēma ir veidota valsts un pašvaldību interešu aizsardzībai – nepieļaut, ka iepirkums tiek iesaldēts. Savukārt ilga tiesāšanās

par zaudējumiem neatbilst uzņēmēju domāšanas ātrumam.

Tomēr 2018. gadā Senāta praksē ir radīts mehānisms, kurš padara efektīvāku neuzvarējušo pretendentu tiesību aizsardzību. Senāts 2018. gada 29. jūnija lēmumā lietā Nr. SKA-1320/2018 norādīja, ka strīdos, kas izriet no publiskajiem iepirkumiem, efektīva aizskartā iepirkuma procedūras dalībnieka tiesību un tiesisko interešu aizsardzība ir iespējama līdz brīdim, kamēr pasūtītājs nav noslēdzis līgumu ar iepirkuma procedūras uzvarētāju. Tāpēc situācijā, kurā pretendents vienlaikus ar sūdzības iesniegšanu tiesā lūdz tiesu piemērot pagaidu aizsardzības līdzekli – aizliegt pasūtītājam noslēgt līgumu līdz tiesas procesa beigām –, pasūtītājam būtu jāatturas no līguma noslēgšanas, kamēr tiesa šo lūgumu nav izskatījusi.

Aicinājumu pasūtītājam nenoslēgt līgumu Senāts piemēroja lietā par "Rīgas satiksmes" mikroautobusu pakalpojumu iepirkumu. Šajā lietā Senāts attīstīja minēto pieeju, aicinot pasūtītāju līdz pagaidu noregulējuma lēmuma izlemšanai arī neatvērt piedāvājumus.

Pasūtītājs Senāta aicinājumu ievēroja. Rezultātā nolikums tika grozīts atbilstoši Senāta norādēm. Tādējādi Senāta praksē ir radīts normatīvajos aktos neregulēts mehānisms – faktiski "pagaidu aizsardzība" pirms "pagaidu aizsardzības" jeb jauns nogaidīšanas periods, kurā pasūtītājam būtu jāatturas no iepirkuma līguma slēgšanas. Objektīvi gan jāatzīst, ka šāda tiesas aicinājuma juridiskā daba ir neskaidra, tomēr rezultātu tas sasniedz.

Nav zināms, kā šis mehānisms iedzīvosies administratīvo tiesu ikdienas praksē, tomēr Senāta pozīcija ir pietiekami skaidra, un parasti tā tiek respektēta. Protams, tas nenozīmē, ka šis mehānisms automātiski tiks piemērots ikvienā iepirkumu lietā, jo lietu apstākļi ir specifiski. Tomēr tā pārzināšana var noderēt gan pasūtītājiem, gan – jo īpaši – pretendentiem, aizsargājot savas tiesības iepirkumos, kā arī mazināt izplatīto priekšstatu par tiesas procesa neefektivitāti iepirkumu lietās.

* ZVĒRINĀTS ADVOKĀTS

Nākotne arvien zaļāka

OLAFS
ZVEJNIEKS

REDAKCIJAS KOMENTĀRS

Pagājušajā nedēļā Francijas ārlietu ministrs, Eiropas Komisijas bijušais viceprezidents un breksita sarunu vedējs no ES puses Mišels Barnjē publicēja rakstu, kas signalizē par Eiropas Savienības arvien ambiciozākajiem mērķiem ogļskābās gāzes izmešu apkarošanā, atbildīgā resursu izmantošanā un dabas daudzveidības saglabāšanā.

Raksta autors atzīst, ka 2015. gada Parīzes klimata vienošanās ir nepietiekama, lai ierobežotu apkārtējās vides pārmaiņas. Tas attiecas gan uz globālo sasilšanu, gan uz arvien lielāko vides piesārņojumu ar plastmasu, gan arī sugu daudzveidības samazināšanos. Tādēļ viņš piedāvā virkni papildu pasākumu, kas signalizē par ES augstākās vadības nodomiem šajā jomā.

Svarīgākie pasākumi, ko piedāvā M. Barnjē, ir šādi. Pirmkārt, Eiropai jāklūst par pilnībā oglekļa neitrālu ekonomiku līdz 2050. gadam, proti, runa ir par to, ka ogļskābās gāzes (CO₂) izmešiem ES gadsimta vidū, pēc nieka trīsdesmit gadiem, jābūt nullei.

Lai to sasniegtu, nepieciešamas grandiozas investīcijas mobilitātē (auto, avio, vilcienu un kuģu satiksmē), ēku energoefektivitātē un atjaunojamajā enerģētikā. Autors min, ka nepieciešams izrāviens svarīgākajās tehnoloģijās – ūdeņraža šūnu tehnoloģijā, jaunas paaudzes saules paneļos un zaļajā ķīmiskajā ražošanā –, kā arī ārkārtīgi striktu CO₂ izmešu ierobežojumu noteikšana automašīnām un sabiedriskajam transportam un Eiropas izveidošana jau 2030. gadā par pirmo kontinentu, kurā pārvietojas tikai ar elektrisko transportu.

Otrkārt, M. Barnjē piedāvā radikālas pārmaiņas resursu otrreizējā izmantošanā. Šobrīd ES katru gadu pārvērš enerģijā un dažādos izstrādājumos astoņus miljardus tonnu dažādu izejvielu. Tikai 7,5% jeb 600 miljoni tonnu no tā ir otrreiz izmantotie materiāli. Autors uzskata, ka šajā jomā nepieciešamas radikālas pārmaiņas un tām galvenokārt jāskar četras nozares – pārtikas iznīkošanas pārtraukšanu un bioekonomiku, tekstilizstrādājumu ražošanu, celtniecību un ātra patēriņa preču ražošanu un pārstrādi. To starp, piemēram, ir arī tāda iniciatīva kā organizēta ciņa pret elektronisko ierīču un mājāsaimniecības tehnikas novecošanos.

Visbeidzot, treškārt, tiek runāts par sugu daudzveidības saglabāšanu, kas galvenokārt varētu izpausties kā jūras platību

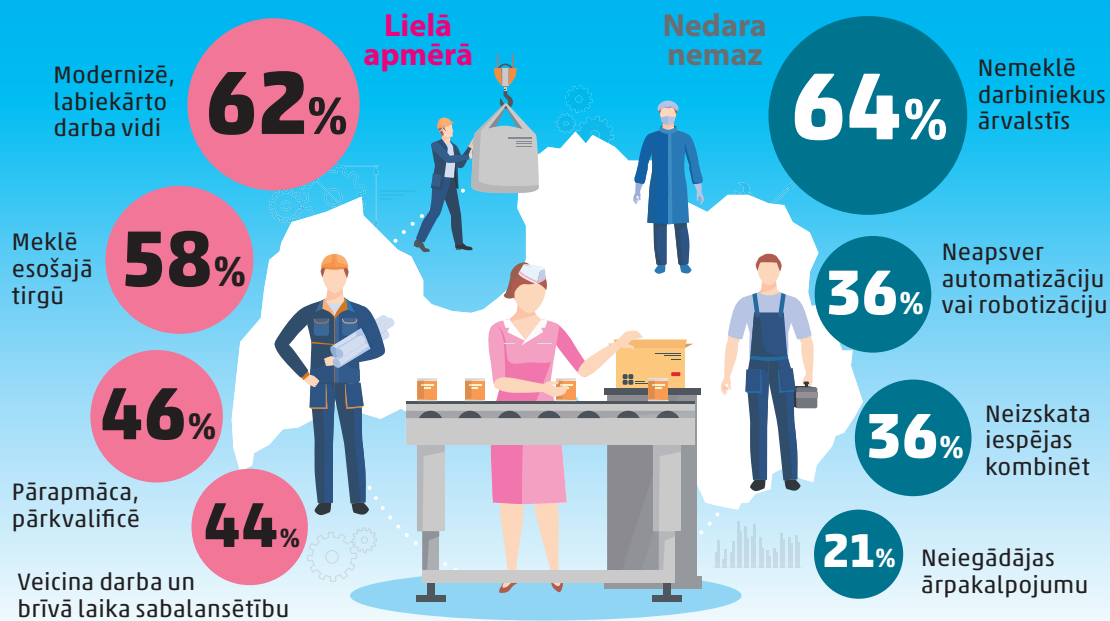
ekoloģiskās aizsardzības pastiprināšana un Viseiropas sarunas ar zemniekiem par lauksaimniecības modernizāciju, lai tā atbilstu zaļajiem standartiem.

M. Barnjē norāda, ka ES izšķirīga rīcība vides aizsardzības jomā piespiedis arī tās tirdzniecības partnerus piemērot tādus pašus standartus, jo preces, kas ražotas valstīs, kur netiek nodrošināta vides aizsardzība pietiekamā apmērā, varētu vairs netirgot ES teritorijā. Vienlaikus šādi pasākumi aizsargās arī Eiropas ražotājus no negodīgas konkurences. Viņš arī min, ka Parīzes klimata vienošanās izpildei ES gatavojas katru gadu investēt 180 miljardus eiro, taču ES budžetam būs jāpalīdz šo mērķu sasniegšanā.

Protams, šobrīd nav zināms, vai šīs radikālās rekomendācijas vispār iegūs likuma spēku. Tomēr šādas publikācijas skaidri signalizē par noskaņojumu, kas valda ES augstākajā birokrātijā, ja par to kādam vēl bija neskaidrības pēc nākamā perioda (2021.–2027. gadam) ES fondu sadalījuma, kurā, jāatgādina, dabas resursiem un vīdei paredzēts novirzīt 29,6% visu fondu (palielinājums 1,7 reizes). Tādēļ katram Latvijas iedzīvotājam, uzņēmumam, valsts iestādei vai pašvaldībai, pērkot kaut ko vai būvējot, jāskatās analizēt ne tikai cenu, veikspēju vai ietilpību, bet arī ietekmi uz vidi un piemērotību arvien stingrākajiem vides saglabāšanas noteikumiem ES.

INFOGRAFIKA

Kā Latvija risina darbaspēka problēmu?

Dati: PriceWaterhouseCoopers uzņēmēju aptauja Baltijā

INDRA KUNDZIŅA, 2019

Latvijas Bizness

Latvijas Bizness

Laikraksta "Latvijas Avīze" pielikums. Iznāk otrdienās.

Izdevējs AS "Latvijas Mediji"
www.latvijasmediji.lv

E-pasts:
redakcija@latvijasmediji.lv

Pielikuma redaktors:
Olafs ZVEJNIEKS

E-pasts:
olafs.zvejnieks@latvijasmediji.lv
Tālrunis: 67096340

Manuskriptus atpakaļ neizsniedz.
Pārpublicēšana ar "Latvijas Avīzes" piekrišanu.

SLUDINĀJUMI un REKLĀMA
AS "Latvijas Mediji"
reklāmas aģentūra

Direktors
Aigars STANKĒVIČS
Tālrunis: 67096698

Reklāmas nodaļa
Tālrunis: 67096699
E-pasts:
reklama@latvijasmediji.lv

Pielikuma iznākšanu atbalsta:

